Składki ZUS w PIT w 2026 r. – co można odliczyć

Poniedziałek, 9 listopad 2026, 09:42, autor: Fakturowo.pl

Własne składki społeczne przedsiębiorcy można rozliczyć w kosztach albo odliczyć od dochodu, a przy ryczałcie – od przychodu. Składka zdrowotna podlega innym zasadom: na skali nie daje odliczenia, przy podatku liniowym obowiązuje limit, a ryczałt pozwala odliczyć połowę zapłaconej kwoty. Wyjaśniamy zasady obowiązujące 9 listopada 2026 r.

Kogo dotyczą odliczenia składek ZUS?

Poniższe zasady dotyczą przedsiębiorców rozliczających PIT według skali podatkowej, podatkiem liniowym albo ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, którzy opłacają własne składki. Składki społeczne można uwzględnić podatkowo, jeżeli zostały zapłacone i nie rozliczono ich już w inny sposób. Przy składce zdrowotnej o prawie do odliczenia decyduje przede wszystkim forma opodatkowania działalności.

Trzeba oddzielić dwa rodzaje obciążeń. Składki społeczne obejmują ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Składka na ubezpieczenie zdrowotne nie należy do tej grupy. Przelew do ZUS może obejmować obie kategorie, ale nie oznacza to, że całą wpłatę można odjąć od tej samej podstawy opodatkowania.

Artykuł opisuje rozliczenie własnych składek przedsiębiorcy. Nie należy przenosić tych zasad bezpośrednio na składki finansowane za pracowników. Osobnego rozliczenia wymaga też karta podatkowa, przy której składka zdrowotna może pomniejszać podatek, a nie dochód lub przychód.

Jak rozliczyć własne składki społeczne?

Przy skali podatkowej i podatku liniowym przedsiębiorca ma dwa sposoby rozliczenia zapłaconych składek społecznych: może zaliczyć je do kosztów uzyskania przychodów albo odliczyć od dochodu. Nie można zastosować obu metod do tej samej kwoty. Jeżeli składka została wpisana do kosztów, nie pomniejsza już dochodu jako odrębne odliczenie.

Przy ryczałcie nie rozlicza się kosztów uzyskania przychodów. Zapłacone składki społeczne odlicza się więc od przychodu, z uwzględnieniem warunków ustawowych. Przedsiębiorca nie może potraktować ich jako wydatku zmniejszającego koszty działalności, ponieważ w tej formie opodatkowania koszty nie kształtują podstawy podatku.

Dla własnych składek społecznych nie obowiązuje roczny limit kwotowy odpowiadający limitowi przewidzianemu dla składki zdrowotnej przy podatku liniowym. Nie oznacza to jednak prawa do dowolnego odliczenia. Rozliczeniu podlegają rzeczywiście zapłacone składki spełniające ustawowe warunki, a odliczenie od dochodu lub przychodu nie może przekroczyć podstawy, od której jest dokonywane.

Odliczenie nie obejmuje składek, których podstawę wymiaru stanowi dochód lub przychód zwolniony z podatku albo taki, od którego zaniechano poboru podatku. Nie można również odliczyć kwoty zwróconej przedsiębiorcy. Ma to znaczenie między innymi wtedy, gdy podatnik otrzymał zwrot nadpłaconych składek, które wcześniej uwzględnił w rozliczeniu.

Czy koszt i odliczenie od dochodu dają ten sam skutek?

Przy dodatnim dochodzie oba sposoby rozliczenia składek społecznych mogą prowadzić do takiej samej podstawy PIT. Różnią się jednak miejscem ujęcia. Koszt zmniejsza wynik działalności, natomiast odliczenie pomniejsza dochód już po jego ustaleniu. W dokumentacji powinno być jednoznacznie widoczne, którą metodę zastosowano.

Różnica staje się istotna przy niskim dochodzie lub stracie. Składki ujęte prawidłowo w kosztach wpływają na wynik działalności i mogą zwiększyć stratę podatkową. Samo odliczenie od dochodu nie tworzy straty. Niewykorzystanej kwoty takiego odliczenia nie przenosi się automatycznie na następny rok. Nie należy więc zakładać, że brak dochodu jest obojętny dla wybranego sposobu rozliczenia.

Przykład: przedsiębiorca na skali uzyskał w 2026 r. 160 000 zł przychodu i poniósł 70 000 zł pozostałych kosztów. Zapłacił także 18 000 zł składek społecznych. Jeśli zaliczy składki do kosztów, dochód wyniesie 72 000 zł. Jeśli

pozostawi koszty na poziomie 70 000 zł, ustali dochód 90 000 zł, a następnie odliczy 18 000 zł składek. Podstawa przed innymi odliczeniami również wyniesie 72 000 zł. Błędem byłoby wykazanie 88 000 zł kosztów i ponowne odjęcie 18 000 zł od dochodu.

Jak forma opodatkowania zmienia rozliczenie zdrowotnej?

Składka zdrowotna nie korzysta z zasad właściwych dla składek społecznych. Różnice przedstawia tabela. Dotyczy ona składek związanych z działalnością rozliczaną w danej formie i zapłaconych przez przedsiębiorcę.

Forma opodatkowania	Sposób rozliczenia zdrowotnej w PIT	Ograniczenie
Skala podatkowa	Brak odliczenia od dochodu i podatku; składka nie jest kosztem	Zapłata składki nie obniża PIT
Podatek liniowy	Koszt uzyskania przychodów albo odliczenie od dochodu	W 2026 r. łącznie do 14 100 zł
Ryczałt	Odliczenie od przychodu	50% zapłaconych składek

Przedsiębiorca na skali nie może odliczyć zdrowotnej tylko dlatego, że obowiązek jej zapłaty wynika z prowadzenia firmy. Nie może również wpisać jej do kosztów działalności. To ograniczenie nie dotyczy składek społecznych, które nadal można rozliczać na zasadach opisanych wcześniej.

Przy ryczałcie odliczenie połowy składki zdrowotnej pomniejsza przychód, a nie sam podatek. Przykładowo 50% składki w wysokości 1 000 zł oznacza odliczenie 500 zł od przychodu. Nie oznacza zwrotu 500 zł ani zmniejszenia należnego ryczałtu o taką kwotę.

Jak stosować limit zdrowotnej przy podatku liniowym?

W 2026 r. przedsiębiorca rozliczający podatek liniowy może uwzględnić składki zdrowotne w kosztach lub odliczyć je od dochodu do łącznej kwoty 14 100 zł. Limit obejmuje sumę obu sposobów rozliczenia. Nie przysługuje osobne 14 100 zł dla kosztów i kolejne 14 100 zł dla odliczenia.

Rozliczenie dotyczy składek zapłaconych z tytułu działalności opodatkowanej podatkiem liniowym, a także składek za osoby współpracujące, na warunkach przewidzianych w przepisach. Nie można wykorzystać tej preferencji do odliczenia dowolnej składki zdrowotnej, na przykład potrąconej z wynagrodzenia z umowy o pracę.

Przykład: do 9 listopada 2026 r. przedsiębiorca zapłacił 15 600 zł składek zdrowotnych związanych z działalnością opodatkowaną liniowo. W kosztach uwzględnił już 10 000 zł. Od dochodu może odliczyć jeszcze 4 100 zł. Pozostałe 1 500 zł przekracza roczny limit i nie pomniejszy podstawy PIT za 2026 r. Nie można przenieść tej nadwyżki na kolejny rok tylko dlatego, że zabrakło limitu.

Przy stawce liniowej 19% wykorzystanie pełnego limitu 14 100 zł oznacza zmniejszenie PIT o 2 679 zł, jeśli przedsiębiorca ma dochód pozwalający rozliczyć całą kwotę. Limit dotyczy podstawy opodatkowania, a nie bezpośredniego odliczenia od podatku.

Co zrobić, gdy ryczałt obejmuje kilka stawek?

Jeżeli przedsiębiorca uzyskuje przychody opodatkowane różnymi stawkami ryczałtu, odliczeń nie przypisuje dowolnie do wybranej stawki. Składki społeczne i podlegającą odliczeniu część zdrowotnej rozdziela proporcjonalnie do udziału poszczególnych przychodów w łącznym przychodzie z działalności.

Przykład: przychody przedsiębiorcy wynoszą łącznie 100 000 zł, z czego 60 000 zł podlega stawce 8,5%, a 40 000 zł stawce 12%. Zapłacone składki społeczne wynoszą 12 000 zł, a zdrowotne 8 000 zł. Przy założeniu spełnienia pozostałych warunków odliczenie wyniesie 16 000 zł: 12 000 zł składek społecznych oraz połowa zdrowotnych, czyli 4 000 zł. Do przychodu opodatkowanego stawką 8,5% przypada 9 600 zł odliczenia, a do przychodu ze stawką 12% – 6 400 zł.

Takie rozliczenie nie daje prawa do przesunięcia całego odliczenia do przychodów objętych wyższą stawką. Proporcja jest istotna również przy bieżącym obliczaniu ryczałtu, a nie tylko przy sporządzaniu zeznania rocznego.

W którym roku rozliczyć zapłaconą składkę?

Dla rozliczenia własnych składek znaczenie ma ich zapłata, a nie samo naliczenie lub okres, którego dotyczą. Składka należna za grudzień 2025 r., zapłacona w styczniu 2026 r., jest rozpatrywana w rozliczeniu za 2026 r. Składka za grudzień 2026 r., opłacona w styczniu 2027 r., nie obniży PIT za 2026 r.

Sama deklaracja rozliczeniowa ZUS nie potwierdza jeszcze poniesienia wydatku. Przedsiębiorca powinien dysponować dowodem zapłaty i ustalić, jak wpłata została rozliczona przez ZUS. Jest to szczególnie ważne przy

zaległościach, ponieważ przelew może pokrywać wcześniejsze zobowiązania, a nie składki wskazane przez przedsiębiorcę we własnej ewidencji.

Dopłatę składki zdrowotnej wynikającą z rozliczenia rocznego również trzeba oddzielić od roku, za który ją wyliczono. Dla podatkowego ujęcia zapłaconej dopłaty istotny jest rok zapłaty oraz warunki odliczenia właściwe dla danej formy opodatkowania. Sama informacja, że dopłata dotyczy wcześniejszego roku, nie uzasadnia cofnięcia odliczenia do tamtego okresu.

Jak uniknąć błędów i rozliczyć zwrot składek?

Najpraktyczniejsze jest prowadzenie zestawienia zawierającego datę zapłaty, kwotę składek społecznych, kwotę składki zdrowotnej oraz sposób ich podatkowego ujęcia. Przy podatku liniowym trzeba dodatkowo kontrolować narastające wykorzystanie limitu zdrowotnej. Nie wystarczy sprawdzić wyłącznie kwot odliczanych od dochodu, jeśli część składek trafiała wcześniej do kosztów.

Nie należy odliczać całego przelewu do ZUS jako składek społecznych. Wpłata może obejmować również składkę zdrowotną oraz składki na fundusze, które nie są składkami na ubezpieczenia społeczne. Każdy składnik trzeba zakwalifikować osobno. Także odsetki od zaległości nie stają się składką społeczną tylko dlatego, że zostały zapłacone razem z zaległą należnością.

Zwrot składki wcześniej odliczonej nie pozostaje podatkowo obojętny. Jeżeli podatnik otrzymał zwrot kwoty odliczonej od dochodu lub przychodu, powinien uwzględnić odpowiednie doliczenie w rozliczeniu za rok otrzymania zwrotu. Gdy składka była kosztem, rozliczenie zwrotu wymaga zastosowania zasad dotyczących kosztów, a nie mechanicznego doliczenia jej jako wcześniej wykorzystanej ulgi. Punktem wyjścia jest więc ustalenie, czy zwrócona kwota rzeczywiście obniżyła wcześniej podatek i w jaki sposób.

Przed złożeniem zeznania należy uzgodnić zestawienie składek z ewidencją księgową i rozliczeniem ZUS. Pozwala to wychwycić podwójne ujęcie tej samej płatności, przekroczenie limitu zdrowotnej oraz odliczenie składki, która została jedynie naliczona, lecz nie została zapłacona.

Tagi: składki zus pit 2026, odliczenie składek społecznych, składka zdrowotna 2026, limit zdrowotnej 14100, podatek liniowy, ryczałt , składki w kosztach